

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-48-36>

УДК 336.5

Гордей Оксана Дмитрівна

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри публічних фінансів,
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6938-0548>

Новицька Олена Валеріївна

кандидат економічних наук,
доцент кафедри публічних фінансів,
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6451-7808>

Левонюк Андрій Іванович

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня,
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-5663-2234>

Oksana Hordei, Olena Notytska, Andrii Levoniuk
State Tax University

ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

FEATURES OF BUDGET INVESTMENT UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE

Анотація. Бюджетні інвестиції у воєнний час в Україні відіграють важливу роль у відновленні економіки та покращенні добробуту населення. Вони дозволяють створити нові робочі місця та стимулювати економічний розвиток. Одним із завдань уряду України є забезпечення бюджетних інвестицій у воєнний час. Це дозволить запобігти повному зупиненню інвестиційних процесів та створити основу для відновлення економіки після завершення війни. У статті проаналізовані доходи місцевих бюджетів та частка міжбюджетних трансфертів у них, а також пріоритетні напрями бюджетного інвестування з боку держави у 2023 р. З'ясовано, що кошти розподіляються між різними секторами, що вказує на різні пріоритети та цілі уряду, але пріоритетом стали такі напрями як ліквідація наслідків збройної агресії РФ, підтримка підприємництва та регіональний розвиток. Також у статті проаналізована інвестиційна діяльність держави у розрізі фінансування Державних програм, завдяки яким малий, середній та великий бізнеси отримали доступ до пільгового кредитування і фінансового лізингу. Даний аналіз дозволив зробити висновки, що бюджетне інвестування відіграє надзвичайно важливу роль у воєнний період для підтримки громадян країни так і для бізнесу. Обмежені бюджетні кошти спонукають уряд України до залучення додаткового фінансування як на внутрішніх, так і на зовнішніх фінансових ринках для бюджетного інвестування.

Ключові слова: доходи бюджетів, міжбюджетні трансферти, державна програма, фінансування бюджетних програм (проектів), бюджетні інвестиції, програмно-цільовий метод, кошторисне фінансування, кредитний портфель, фінансовий лізинг, іпотека, військові облігації.

Summary. Budgetary investments during the war period in Ukraine play an important role in restoring the economy and improving the welfare of the population. At the expense of budget investments, new jobs were created and economic development was stimulated. One of the tasks of the government of Ukraine is to attract budgetary investments during the war period. This will prevent a complete stoppage of investment processes and create a basis for the recovery of the economy in the post-war period. The article analyzes the revenues of local budgets and the share of extrabudgetary transfers in them, as well as the priority areas of budgetary investment by the state in 2023. It is found that the funds are distributed among different sectors, which indicates different priorities and goals of the government. The main priorities were the elimination of the consequences of the armed aggression of the RF, support of entrepreneurship and regional development. The article also analyzes the state's investment activities in terms of financing State programs, thanks to which small, medium and large businesses have access to preferential lending and financial leasing. Thanks to budget financing of the State program «Affordable 7% Mortgage», a wide range of citizens of Ukraine received a reduction in the cost of mortgage loans. This analysis made it possible to draw con-

clusions that budget investment plays an extremely important role in the war period for the support of the country's citizens and for the field of entrepreneurship. Limited budgetary resources encourage the government of Ukraine to attract additional financing both on the domestic and external financial markets for budgetary investment. Despite these challenges, the government of Ukraine made significant efforts to ensure budgetary investments during the war period. This made it possible to prevent a complete stoppage of investment processes. Budget investments are a basic stimulating tool for achieving financial development of the economy in the near future. Under martial law, the implementation of budget programs and social projects become an important part of the country's financial strategy.

Keywords: budget revenues, inter-budget transfers, state program, financing of budget programs (projects), budget investments, program-target method, estimated financing, loan portfolio, financial leasing, mortgage, military bonds.

Постановка проблеми. Війна рф проти України викликала глибоку економічну кризу у нашій державі. Наслідком цього можемо спостерігати погіршення функціонування таких галузей, як освіта, соціальний захист, туризм, культура і спорт, а також практичне призупинення зовнішньої торгівлі та роботи підприємств. Постійні бойові дії змусили багато установ у цих галузях перейти на режим роботи в мережі або тимчасово припинити свою діяльність.

Відповідно умови воєнного стану, визначили нові виклики та перспективи для бюджетного інвестування. В контексті військових дій бюджетне інвестування набуває особливого значення, оскільки стає стратегічною складовою для відновлення економіки, зміцнення інфраструктури та забезпечення життєво важливих секторів. Непередбачуваність ситуації вимагає адаптивних стратегій в управлінні фінансами, спрямованих на забезпечення стабільності й підтримки економічної активності в умовах неспокою та невизначеності. Такі обставини акцентують увагу на ефективному використанні бюджетних ресурсів для підтримки соціально-економічних потреб та національної безпеки, роблячи акцент на стратегічних інвестиціях, спрямованих на зміцнення внутрішніх резервів та мобілізацію ресурсів для подальшого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика бюджетного інвестування в умовах воєнного стану зацікавила таких науковців як: Ватаманюк-Зелінська У., Сінько Я., Слободянюк Н., Ткачук Н., Рожко О. та інші. Незважаючи на це, питання бюджетного фінансування постійно вимагає додаткового дослідження в контексті нових соціально-економічних умов, які спричинені введенням воєнного стану.

Мета статті полягає в дослідженні і узагальненні основних напрямів бюджетного інвестування в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Бюджетні інвестиції є законодавчо встановленим обсягом бюджетних коштів, які спрямовуються на реалізацію державних чи місцевих інвестиційних програм чи проєктів.

Основна мета бюджетних інвестицій полягає в інвестиційному забезпеченні розвитку реального економічного сектора і соціальної сфери. Ефективне

бюджетне інвестування впливає на формування такої системи надання суспільних послуг, котра забезпечує високий рівень соціально-економічного розвитку, підвищує рівень матеріального благополуччя населення, забезпечує матеріально-технічну базу соціальної сфери, а також активізує інвестиційні процеси ті економічне зростання в державі [1].

Головними завданнями бюджетних інвестицій є забезпечення:

- 1) бюджетної дисципліни;
- 2) ефективного розподілу інвестиційних ресурсів;
- 3) ефективного застосування інвестиційних ресурсів [2].

У. З. Ватаманюк-Зелінська зазначає, що більш детально розглянути суть бюджетних інвестицій можна по функціях, котрі вони виконують [3]. Переважно, науковці виокремлюють три головні функції бюджетного інвестування [4]:

- стимулююча (створення умов для підвищення рівня активності процесів капіталовкладень);
- інтеграційна (гармонізація і узгодження суперечливих інтересів суб'єктів інвестиційної діяльності);
- інноваційна (оновлення економічних ресурсів і їхній якісний розвиток, застосування прогресивних організаційних форм і методів управління тощо).

Також бюджетні інвестиції поділяються на: економічні, соціальні, екологічні та інвестиції в оборону і безпеку країни.

Бюджетні кошти, як і інші види інвестицій, реалізуються в державних інвестиційних програмах (проєктах), хоча, це можуть бути грошові кошти різних бюджетів із різних джерел походження, адже згідно із ст. 10 «Джерела фінансування інвестиційної діяльності» Закону України «Про інвестиційну діяльність», інвестиційна діяльність може відбуватись завдяки: власним фінансовим ресурсам інвестора; позичковим фінансовим коштам інвестора (облігаційні позики, банківські і бюджетні кредити); залученим фінансовим коштам інвестора (кошти, отримані від продажу акцій, пайові і інші внески громадян та юридичних осіб); бюджетним інвестиційним асигнуванням; безоплатним і благодійним внескам, пожертвуванням організацій, підприємств і громадян [5].

Відповідно до [6], формами бюджетного інвестування є: державні програми, кошторис, субвенції на виконання інвестиційних проєктів, інвес-

тиційні проекти, державні трансферти, бюджетні кредити.

Реалізації бюджетного фінансування інвестиційних програм (проектів) здійснюється програмно-цільовим методом та кошторисним фінансуванням. Змістом ПЦМ у бюджетному процесі є структуризація ресурсів навколо бюджетних програм із визначеними стратегічними задачами і цілями, котрі мають досягатися у визначені строки за бюджетні кошти [7]. Розглядаючи кошторисне фінансування, як важливий метод бюджетного інвестування, варто наголосити, що обсяги видатків на інвестиційні проекти встановлюються на основі складених кошторисів. Даний метод є традиційним методом, котрий застосовується у бюджетній системі [8].

Для наочного відображення на рис. 1 представлено механізм реалізації бюджетного фінансування інвестиційних програм (проектів). У складі кожного із наведених механізмів функціонують різні форми і джерела фінансування, методи мобілізації фінансових ресурсів, методи розподілу і форми витрат фінансових ресурсів, побудови фінансових відносин, а також фінансовий інструментарій і нормативно-правове забезпечення.

Розглянувши теоретичні аспекти бюджетних інвестицій, проаналізуємо напрями бюджетного інвестування в умовах воєнного стану.

В умовах військового стану змінюються пріоритети у фінансуванні видатків державного та місцевих бюджетів, а також страждає дохідна частина. Майже щодня до бюджетного законодавства вносять зміни, які стосуються дохідної частини бюджетів. Щодо видаткової частини, то відбулося

збільшення низки видатків, зокрема, на заробітну плату, енергоносії та харчування для бюджетних установ. Видатки суттєво виросли – насамперед на забезпечення військових потреб та соціальні програми, а також на підтримку бізнесу та відновлення регіонів.

На даний момент, питання виконання і формування місцевих бюджетів в період воєнного стану, перерозподілу коштів між головними розпорядниками визначені постановою Кабміну № 252 від 11 березня 2022 р. [10].

Важкий воєнний 2022 р. показав здатність місцевого самоврядування гідно протистояти будь-яким викликам, зокрема й у частині бюджетного забезпечення. Стійкість бюджетної системи загалом і місцевих фінансів зокрема багато в чому залежить від характеру міжбюджетних відносин, зокрема міжбюджетних трансфертів.

У результаті проведеного аналізу даних Міністерства фінансів бачимо, що сума власних доходів місцевих бюджетів невинно зростає, тоді як зміна суми міжбюджетних трансфертів має нестійкий характер (рис. 2).

У 2023 р. було передбачено такі субвенції: на облаштування безпечних умов у закладах середньої освіти; на придбання шкільних автобусів; на здійснення підтримки окремих закладів і заходів у системі охорони здоров'я; інші субвенції з державного бюджету (житло для сімей учасників АТО; житло для ВПО; житло для сімей учасників бойових дій в інших державах; житло для учасників Революції гідності; розвиток сімейних та інших форм виховання; створення служб підтримки осіб, які постраждали від насильства;

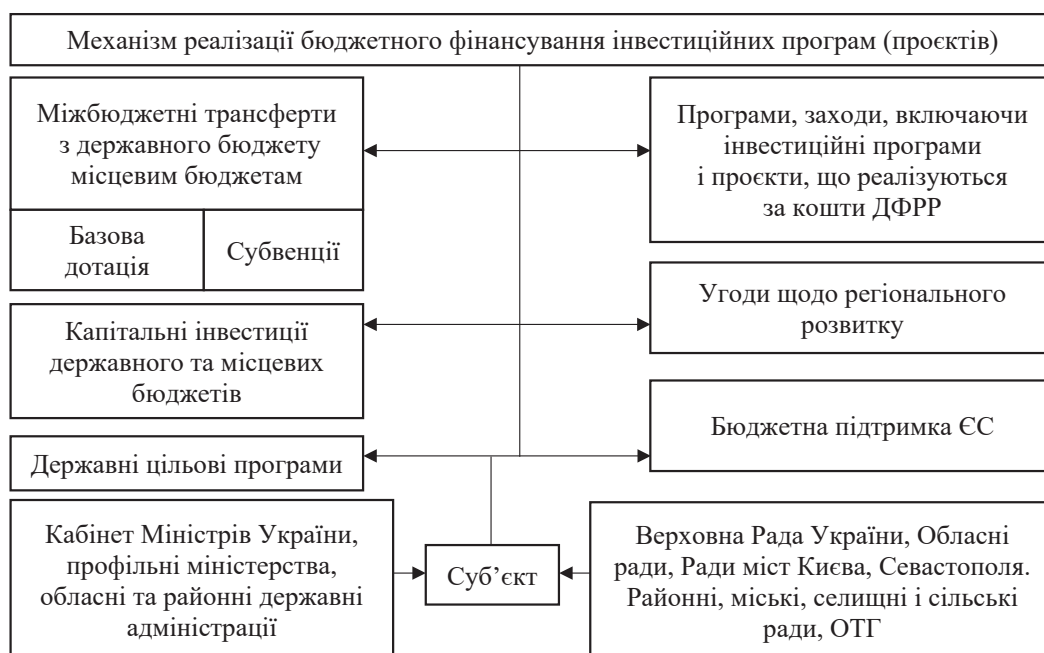
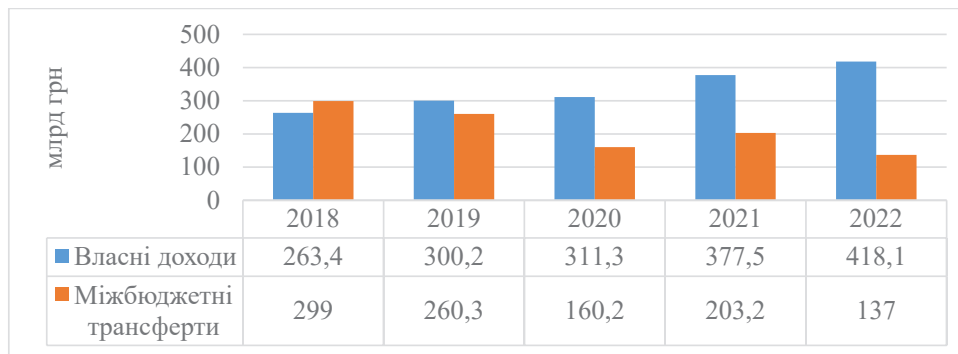

Рисунок 1 – Механізм реалізації бюджетного фінансування інвестиційних програм (проектів)

Джерело: складено на основі [9]

Рисунок 2 – Частка міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих бюджетів, 2018–2023 рр., млрд грн

Джерело: складено автором на основі [11; 12]

соціально-економічна компенсація ризику населення, яке проживає на території зони спостереження; забезпечення окремих видатків районних рад; проведення виборів депутатів місцевих рад і сільських, селищних, міських голів).

Структура трансфертів із державного бюджету місцевим бюджетам у 2023 р. показана на рис. 3.

Пріоритетні напрями бюджетного інвестування з боку держави у 2023 р. зображені рис. 4. З рис. 4. бачимо, що пріоритетами бюджетного інвестування з боку держави у 2023 р. є: надання грантів бізнесу – 1,4 млрд грн; державний фонд регіонального розвитку – 2 млрд грн; фонд розвитку підприємництва – 16 млрд грн; фонд ліквідації наслідків збройної агресії РФ – 35,5 млрд грн. Загалом, ці кошти розподіляються між різними секторами, що вказує на різні пріоритети та цілі уряду. Надання грантів бізнесу і Державний фонд регіонального розвитку можуть вказувати на підтримку малих та середніх підприємств, а також на стимулювання розвитку регіональної інфраструктури. Фонд розвитку підприємництва може бути спрямований на стимулювання економічного зростання, створення нових робочих місць та під-

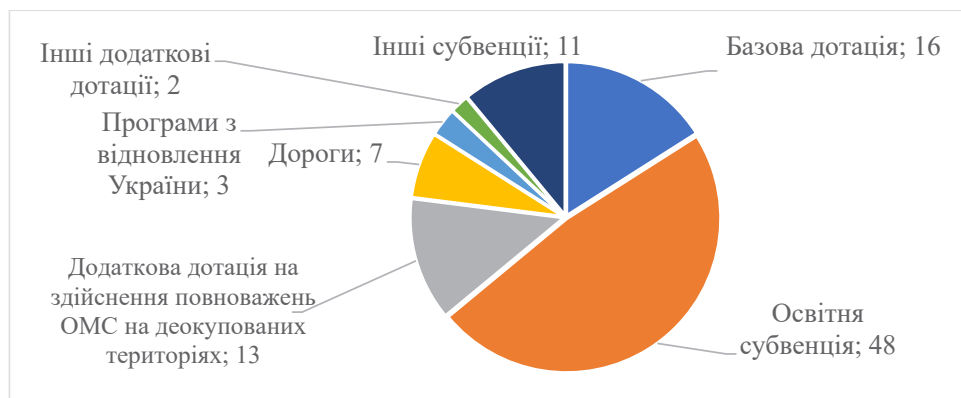
тримку інноваційних проектів. Фонд ліквідації наслідків збройної агресії РФ, ймовірно, призначений для відновлення економіки та інфраструктури в районах, які постраждали внаслідок збройного конфлікту.

Цей розподіл коштів вказує на різні пріоритети уряду у сфері економіки, соціального розвитку та реагування на конкретні ситуації або кризові ситуації.

В умовах воєнного стану держава продовжує здійснювати бюджетне інвестування підтримуючи тим самим економічний стан в країні, зокрема основними державними програмами, які зараз реалізуються в Україні є [14]:

- Державна програма «Доступні кредити 5-7-9%»;
- Державна програма «Доступна іпотека 7%»;
- Державна програма «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%».

Проаналізуємо кожну програму більш детально. Так, «Доступні кредити 5-7-9%» – це програма, що передбачає спрощений доступ підприємств малого, середнього та великого бізнесу до банківського кредитування, а саме отримання кредитів за зниженою процентною ставкою.

Рисунок 3 – Структура трансфертів із державного бюджету місцевим бюджетам у 2023 р., млрд грн

Джерело: складено автором на основі [13]

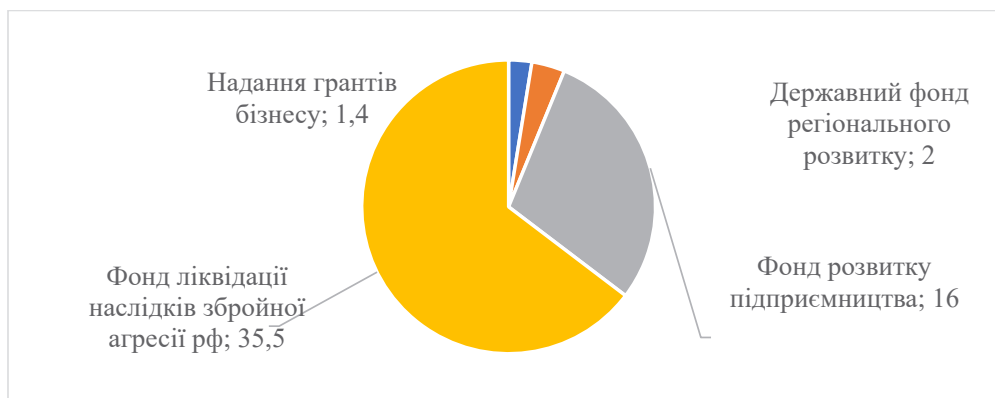

Рисунок 4 – Пріоритети бюджетного інвестування з боку держави, 2023 р., млрд грн

Джерело: складено автором на основі [12]

Динаміка розгляду заявок на отримання кредиту показана на рис. 5. Значний приріст заявок у програмі з 2369 одиниць у 2020 р. до 6688 одиниць у 2023 р. свідчить про збільшення обсягу роботи та попиту на фінансові послуги протягом цього періоду. Число відхилення заявок також зросло з 6186 од. у 2020 р. до 45330 од. у 2023 р., що може вказувати на зміну вимог до кредитних умов, більш строгий підхід до ризиків або погіршення фінансової стійкості клієнтів у цей період. Зростання кількості підписаних кредитних договорів з 7158 од. у 2020 р. до 74288 од. у 2023 р. є позитивним показником, свідчати про збільшення активності у сфері кредитування та можливе зростання прибутковості банку.

Значне збільшення суми кредитних договорів з 16541,8 млн грн у 2020 р. до 243291 млн грн у 2023 р. підтверджує позитивні тенденції, але може також вказувати на певні ризики, пов'язані зі зростанням обсягу кредитування. Загалом, зростання

обсягу заявок по програмі і підвищення обсягу кредитування є позитивними ознаками.

За Державною програмою «Доступні кредити 5-7-9%» фонд розвитку підприємництва уклав угоди про співробітництво з 45 банками. Держава продовжує здійснювати всі необхідні компенсаційні виплати на користь бізнесу за укладеними кредитними договорами у межах даної Програми.

Структура кредитного портфеля у розрізі видів економічної діяльності показана на рис. 6.

З рис 6. бачимо, що у структурі кредитного портфеля серед видів економічної діяльності у Державній програмі «Доступні кредити 5-7-9%» найбільше суб'єкти господарювання беруть кредити на розвиток сільського господарства – 50% та на торгівлю – 25%.

Державна програма «Доступна іпотека 7%» розроблялася Мінфіном з метою здешевлення вартості іпотечних кредитів для широкого кола громадян України. Нагадаємо, що 27 січня 2021 р.

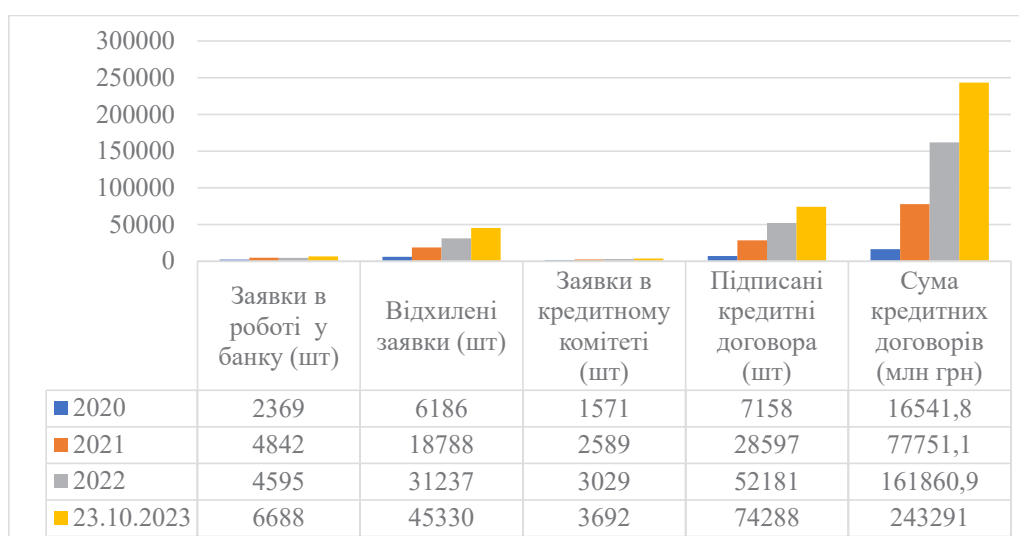
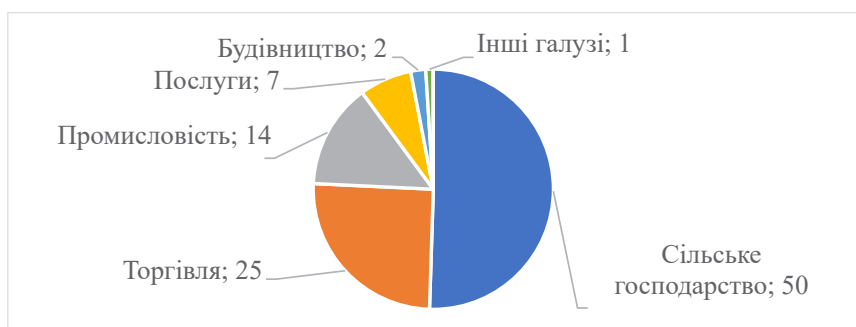

Рисунок 5 – Динаміка розгляду заявок на отримання кредиту «Доступні кредити 5-7-9%», 2020–2023 рр.

Джерело: складено автором на основі [14]

Рисунок 6 – Структура кредитного портфеля у розрізі видів економічної діяльності у Державній програмі «Доступні кредити 5-7-9%», 2023 р.

Джерело: складено автором на основі [14]

Постановою Уряду затверджено Порядок здешевлення вартості іпотечних кредитів, розроблений Мінфіном на ініціативу Президента України.

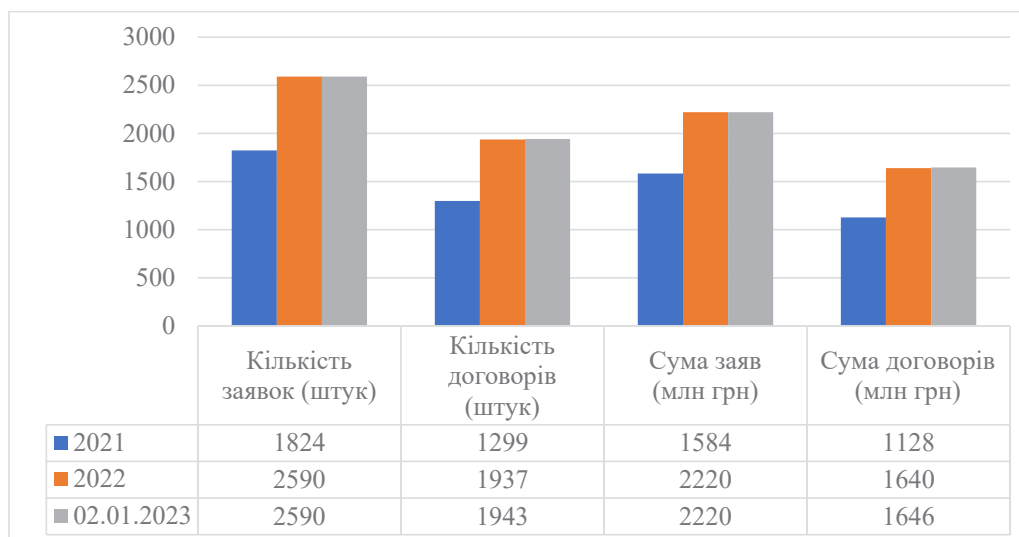
Результати Державної програми «Доступна іпотека 7%» показано на рис. 7. Кількість заявок на отримання іпотеки стабільно збільшувалась з 1824 од. у 2021 р. до 2590 од. у 2022 та 2023 роках. Це свідчить про підвищений інтерес населення до програми та росте популярності іпотечних кредитів. Зростання кількості підписаних договорів з 1299 од. у 2021 р. до 1943 од. у 2023 р. свідчить про ефективність програми в стимулюванні доступу до іпотечного кредитування для населення. Незважаючи на збільшення кількості договорів, сума заяв та сума договорів залишалися практично стабільними з 2021 по 2023 рік, що може свідчити про збереження привабливих умов іпотечного кредитування у рамках програми.

Невелике зростання суми договорів від 1128 млн грн у 2021 р. до 1646 млн грн у 2023 р. свідчить про певне збільшення обсягу фінансу-

вання, що може сприяти стимулюванню розвитку ринку нерухомості та підтримці житлового будівництва. Загалом, програма «Доступна іпотека 7%» протягом вказаного періоду показала позитивні результати, збільшуючи доступ до житла для населення, але потребує подальшого моніторингу та можливих заходів для забезпечення сталого розвитку цього сектора.

Державна програма «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%» вступила в силу постановою Кабінету Міністрів України від 14 березня 2023 р. № 229 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва», проект якої розроблено Міністерством фінансів України для оптимізації Державних програм «Доступні кредити 5-7-9%» та «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%» в умовах воєнного стану.

Станом на 01.10.2023 р. було подано 311 заявок, підписано 320 договорів на суму 1357,54 млн. грн. Розподіл коштів за сегментами показано на рис. 8.

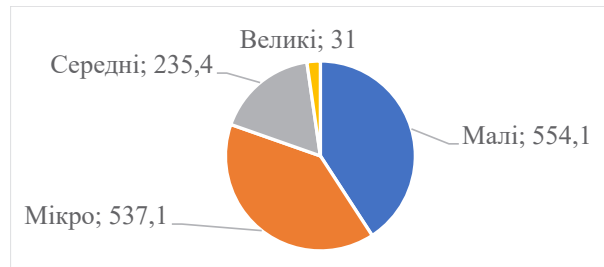
Рисунок 7 – Результати Державної програми «Доступна іпотека 7%», 2021–2023 рр.

Джерело: складено автором на основі [14]

Найбільший обсяг коштів спрямовано на сегмент «Малі» з витратами в сумі 554,1 млн грн, що складає значну частку у загальній сумі розподілу. Сегмент «Мікро» також отримав значний обсяг коштів, 537,1 млн грн, що є другим за величиною значенням. Сегмент «Середні» отримав значно менше коштів, всього 235,4 млн грн, що становить меншу частку в порівнянні з іншими сегментами. Сегмент «Великі» отримав найменшу суму коштів, всього 31 млн грн, що є найменшою часткою в загальному розподілі. Зауважимо, що більшість коштів спрямована на менші підприємства («Малі» і «Мікро»), що може вказувати на підтримку і сприяння малим бізнесам і підприємцям. Однак, можливо, сегмент «Середні» і «Великі» мають менше пріоритету в рамках даної програми [14].

За ініціативи Комітету з питань бюджету та Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України (Міністерство відновлення) був розроблений законопроект № 9165, який дозволить першочергово спрямувати кошти Державного фонду регіонального розвитку (далі – ДФРР) на проекти регіонів, які найбільше постраждали від військової агресії РФ. У разі ухвалення законопроекту Верховною Радою, громадяни України зможуть обирати проекти для своїх громад, голосуючи за них у застосунку Дія.

Пропонується з 2 млрд гривень коштів Державного фонду регіонального розвитку у 2023 р. 50% розподілити рівними частинами між усіма

Рисунок 8 – Розподіл коштів за сегментами по Державній програмі «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%», 2023 р., млн грн

Джерело: складено автором на основі [14]

областями, а решту 50% – додатково рівними частинами між 11 областями, які найбільше постраждали від воєнних дій (Донецькою, Житомирською, Запорізькою, Київською, Миколаївською, Сумською, Харківською, Херсонською, Чернігівською, Одеською і Дніпропетровською).

За офіційними даними Державної Казначейської Служби України у 2023 р. відбулося розширення переліку видатків, за якими відкриття асигнувань із загального фонду державного бюджету здійснюється у першочерговому порядку, а також уточнений та розширений перелік видатків другої черги, за якими здійснюються платежі за дорученнями клієнтів з урахуванням ресурсної забезпеченості єдиного казначейського рахунка (рис. 9).

Рисунок 9 – Пріоритетні напрями видатків в умовах воєнного часу

Джерело: складено автором на основі [15]

За підрахунками Міністерства фінансів, за місяць воєнних дій українська держава витрачає приблизно 10 млрд дол. США. Щомісяця Україна спрямовує на утримання Збройних сил 130 млрд грн (4,4 млрд дол. США). До війни річний бюджет української армії становив 156 млрд грн (5,28 млрд дол. США) [16].

Таким чином уряд повинен шукати додаткове фінансування як на внутрішніх, так і на зовнішніх фінансових ринках для утримання необхідної видаткової частини бюджету.

Одним із інструментів залучення додаткових коштів, як зазначають представники уряду, є так звані військові облигації. Їх розміщення розпочалося після прийняття урядом постанови «Про випуск облигацій внутрішньої державної позики «Військові облигації»» від 25 лютого 2022 р. № 156, який у такий спосіб окреслив намір залучити до 400 млрд грн. Сама назва «військові облигації» свідчить про те, що кошти від їх розміщення використовуватимуться на покриття потреб у військовій сфері. Проте законодавство не встановлює обов'язку саме такого їх цільового використання. Отримані кошти потрапляють до Державного бюджету України та мають на меті покрити його дефіцит [16].

Насправді кошти від військових облигацій використовуються на безперерйне забезпечення фінансових потреб держави в умовах воєнного стану – як соціальних, так і оборонних.

Якщо говорити про плани Уряду, які стосуються бюджету держави, а саме видаткової частини, то це повинен був бути бюджет розвитку, який мав передбачати збільшення фінансування низки соціально важливих напрямків. Усі разом видатки держбюджету мали скласти 1,465 трлн грн. Більше третини з цих коштів спрямувалися б на обслуговування державного боргу.

Одним з пріоритетних напрямків видатків був розвиток інфраструктури, залізниці, аеропортів та річкового транспорту. На модернізацію яких було закладено значну частину бюджетних коштів.

На безпеку і оборону планувалося скерувати 319,4 млрд грн. Видатки на соціальне забезпечення в проєкті бюджету склали 320,1 млрд грн. Зараз соціальним забезпеченням можна назвати виплати для внутрішньо пере-

міщених осіб та різні види допомог для них. Розмір видатків на медицину та охорону здоров'я планувався на рівні 197,2 млрд грн, що на понад 30 млрд грн перевищує показник 2021 року. На освіту уряд запропонував скерувати 185,6 млрд грн, що на 16,7 млрд грн більше, ніж у 2021 р. Фінансування науки очікувалося у розмірі 13,8 млрд грн (на 1,6 млрд грн більше, ніж на 2021 рік. На культуру та мистецтво планували 13,5 млрд грн (+2,3 млрд грн), на фізкультуру і спорт – 11,3 млрд грн (+4,3 млрд грн) [17].

Натомість, скорочено всі капітальні видатки та спрямовано їх у резервний фонд. Не фінансуються видатки розвитку і в обмеженій кількості – поточні та захищені видатки.

До захищених видатків належать, зокрема, зарплати працівникам бюджетної сфери, оплата комунальних послуг, закупівля енергоносіїв та ліків, обслуговування державних і місцевих боргів.

На даний час держава фінансує навіть не всі захищені видатки. Кошти витрачаються на оборону, виплату пенсій, зарплати бюджетникам та обслуговування державного боргу.

Висновки. Отже, умови воєнного стану радикально змінюють бюджетні плани та перерозподіляти фінансові ресурси на нагальні потреби. Війна впливає на дохідну та видаткову частини бюджетів, приводячи до значного зростання витрат, особливо на оборону, соціальну підтримку та відновлення. Реалізація бюджетних інвестицій стає ключовим механізмом розвитку економіки і соціальної сфери, що спрямована на створення матеріальної бази для життя населення та підтримки реального сектора економіки. Політика бюджетних інвестицій України у воєнний період орієнтується на забезпечення фінансової стійкості країни, активізацію інвестиційних процесів та реагування на кризові ситуації. Отримання фінансування через військові облигації та розміщення додаткових коштів на внутрішніх та зовнішніх ринках фінансів стають необхідністю для забезпечення фінансових потреб держави у воєнний період. В умовах воєнного стану виконання бюджетних програм та реалізація соціальних проєктів стають важливою складовою фінансової стратегії країни.

Список використаних джерел:

1. Косич А., Глухова В., Кравченко Х. Аналіз бюджетних інвестиційних ресурсів України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 35. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1103> (дата звернення 18.12.2023).
2. Слободянюк Н.О., Чечет Е.А. Бюджетні інвестиції в системі стратегічного розвитку національної економіки. *Гроші, фінанси, кредит*. 2016. Вип. III-IV (63-64). С. 270–280.
3. Ватаманюк-Зелінська У.З. Підвищення ефективності бюджетного інвестування підприємницької діяльності в Україні. *Інноваційна економіка*. 2019. № 7-8. С. 85–91.
4. *Інституційна трансформація фінансово-економічної системи України в умовах глобалізації*: монографія / Сіденко В.Р. та ін. Київ: КНТЕУ, 2017. 648 с.
5. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560–XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 47. Ст. 646.

6. Рожко О. Бюджетні інвестиції та ефективність бюджетних програм. *Світ фінансів*. 2023. № 4. С. 80–88.
7. Сінько Я.В. *Програмно-цільовий метод в управлінні розвитком територіальних громад* : кваліфікаційна робота : спец. 281 «Публічне управління та адміністрування». Поліський нац. ун-т, каф. економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління; наук. кер. Захаріна О. В. Житомир, 2023. 36 с.
8. Ткачук Н.М. Фінансування бюджетних установ: теоретична сутність, форми і методи. *Наука й економіка*. 2018. № 2 (18). С. 99–105.
9. Пухир С.Т. Систематизація сучасних фінансових механізмів реалізації державної регіональної політики в Україні. 2021. С. 132.
10. Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 р. № 252. Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 18.12.2023).
11. Державний вебпортал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/?month=12&year=2022&budgetType=LOCAL> (дата звернення: 18.12.2023).
12. Офіційний вебсайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.mof.gov.ua> (дата звернення: 18.12.2023).
13. Про Державний бюджет України на 2023 р. : Закон України № 2710-IX від 3 листопада 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text>. (дата звернення: 18.12.2023).
14. *Офіційні дані фонду розвитку підприємництва*. URL: <https://bdf.gov.ua/> (дата звернення: 18.12.2023).
15. Про внесення змін до Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану : Постанова № 613 від 20 травня 2022 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-rozshiriv-perelik-prioritetnih-vidatkiv-byudzhetiv-v-umovah-voennogo-stanu> (дата звернення: 18.12.2023).
16. Буряченко А. Військові облигації як ефективний інструмент залучення інвестицій під час війни. 2022. URL: <https://comments.ua/ua/blog/viyskovi-obligacii-yak-efektivniy-instrument-zaluchennya-investiciy-pid-chas-viyni-1935.html> (дата звернення: 18.12.2023).
17. Шевчук Н. Бюджет-2022: кому підвищать зарплати і чи зростуть пенсії. 2021. URL: https://lb.ua/economics/2021/09/24/494666_byudzhet2022_pidvishchat.html (дата звернення: 18.12.2023).

References:

1. Kosych A., Hlukhova V., Kravchenko Kh. (2022) Analiz biudzhetykh investytsiinykh resursiv Ukrainy. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 35 Available at: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1103> (in Ukrainian)
2. Slobodianiuk N. O., Chechet E. A. (2016) Biudzhetni investytsii v systemi stratehichnoho rozvytku natsionalnoi ekonomiky. *Hroshi, finansy, kredyt*, vol. III–IV (63–64), pp. 270–280. (in Ukrainian)
3. Vatamaniuk-Zelinska U. Z. (2019) Pidvyshchennia efektyvnosti biudzhethoho investuvannia pidpriemnytskoi diialnosti v Ukraini. *Innovatsiina ekonomika*, no. 7-8, pp. 85–91. (in Ukrainian)
4. Sidenko V. R. ta in. (2017) *Instytutsiina transformatsiia finansovo-ekonomichnoi systemy Ukrainy v umovakh hlobalizatsii: monohrafiia*. Kyiv: KNTEU, 648 p. (in Ukrainian)
5. Pro investytsiinu diialnist: Zakon Ukrainy vid 18.09.1991 No. 1560–XII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1991. No. 47. Art. 646. (in Ukrainian)
6. Rozhko O. (2023) Biudzhetni investytsii ta efektyvnist biudzhetykh program. *Svit finansiv*, no. 4, pp. 80–88. (in Ukrainian)
7. Sinko Ya. V. (2023) *Prohramno-tsilovyi metod v upravlinni rozvytkom terytorialnykh hromad*: kvalifikatsiina robota: spets. 281 "Publichne upravlinnia ta administruvannia". Poliskyi nats. un-t, kaf. ekonomichnoi teorii, intelektualnoi vlasnosti ta publichnoho upravlinnia; nauk. ker. Zakharina O. V. Zhytomyr, 36 p. (in Ukrainian)
8. Tkachuk N. M. (2018) Finansuvannia biudzhetykh ustanov: teoretychna sutnist, formy i metody. *Nauka y ekonomika*, no. 2 (18), pp. 99–105. (in Ukrainian)
9. Pukhyr S. T. (2021) Systematyzatsiia suchasnykh finansovykh mekhanizmiv realizatsii derzhavnoi rehionalnoi polityky v Ukraini. P. 132. (in Ukrainian)
10. Deiaiki pytannia formuvannia ta vykonannia mistsevykh biudzhetyh u period voiennoho stanu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy No. 252 vid 11 bereznia 2022 r. Kyiv. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-2022-%D0%BF#Text> (in Ukrainian)
11. Derzhavnyi vebportal biudzhetu dlia hromadian. Available at: <https://openbudget.gov.ua/?month=12&year=2022&budgetType=LOCAL> (in Ukrainian)
12. Ofitsiyni vebсайт Ministerstva finansiv Ukrainy. Available at: <http://www.mof.gov.ua> (in Ukrainian)
13. Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2023 r.: Zakon Ukrainy No. 2710-IX. vid 3 lystopada 2022 r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text> (in Ukrainian)
14. Ofitsiyni dani fondu rozvytku pidpriemnytstva. Available at: <https://bdf.gov.ua/> (in Ukrainian)
15. Pro vnesennia zmin do Poriadku vykonannia povnovazhen Derzhavnoiu kaznacheiskoiu sluzhboiu v osoblyvomu rehymy v umovakh voiennoho stanu: Postanova KМУ № 613 vid 20 travnia 2022 r. Kyiv. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-rozshiriv-perelik-prioritetnih-vidatkiv-byudzhetiv-v-umovah-voennogo-stanu> (in Ukrainian)
16. Buriachenko A. (2022) Viiskovi oblihatsii yak efektyvnyi instrument zaluchennia investytsii pid chas viiny. Available at: <https://comments.ua/ua/blog/viyskovi-obligacii-yak-efektivniy-instrument-zaluchennya-investiciy-pid-chas-viyni-1935.html> (in Ukrainian)
17. Shevchuk N. (2021) Biudzheth-2022: komu pidvyshchat zarplaty i chy zrostut pensii. Available at: https://lb.ua/economics/2021/09/24/494666_byudzhet2022_pidvishchat.html (in Ukrainian)